

do nar viši slemena perkipela. Tode to visi večidel od zidarjev, naših mojstrov. In od teh bi ti jest imel še marsikaj povedati; tode imam od včerajšnega dežja še nekaj nahoda v sebi. Zatorej ob kratkim le tolikanj, de boš našim prihodnjim namestnikom ali nastopnikom kak dober svet dati zamogel, namreč: vošiti bi bilo, de bi nas vselej le domači zidarji v tlak vkladali, ne pa ptuji; zakaj domači z nami večidel veliko bolj usmiljeno ravnaajo, in nam navadno veliko rahliši posteljeajo; in to je vzrok, de pred ali pozneji zraven drugih koristi tudi še prostost, in z njo veliko veči čast in srečo dosežemo. Tode od tega naj bo dosti za danes; morebiti drugikrat kej več. — Če tedej vse, kar sim ti dozdej pravil, v dober premislik vzameš; ali mi boš še prigovarjal, de bi za penzijo prosil, preden me dušne in telesne moči popolnoma ne zapusté? — Oh! sreča za nas, de nismo v poglavitnim mestu, kjer so gospodarji, kakor slišim, sicer veliko bolj omikani, in veliko bolj postrežni in dvorni proti ljudem, tode neusmiljeni proti kamnju, in kateri brez ozira vsak kamen precej na penzijo denejo, kakor hitro kako škerbo ali jamico na njemu zamerkajo. Hinc illæ lacrimæ: od tod pride, de tam toliko izverženih kamnov bridke solze preliwa. Oh! kader je kamen iz lepiga tlaka zruvan, kakó se spremeni njegova sreča! veržejo ga v kakošno jamo, ali pa clo ga v zid pozidajo in z apnjenim podmetam omečejo, kjer nikoli več ne sonca ne lune ne vidi, in kjer je vse njegove časti in imenitosti za zmirej konec! — De tedaj tudi jest konec storim tem govorjenju, ti kakor dober prijatelj le še to povém: Iši in skerbi, de pred ko moreš, kako globoko jamo ali votlino dobiš, in se takó v versto starih boléhnežev povzdigneš: po tem se boš iz lastne skušnje lahko prepričal, de tvoj stari sosed ni bil lažnik, kader ti je od sreče in imenitosti votlih in kruljevih kamnov v mestnim tlaku govoril.

Zdravi k. Res je, in primoran sim spoznati, de star pregovor ne laže, ker uči, de modrost se le pri starih najde. Takó znate besedo staviti, in svojim glasu — desiravno niste brez nahoda — tako kerpkost in povzdigo dajati, de bi mislil, de se je duša nekdjaniga rimskiga govornika Cicerona v vas preselila. Vaše govorjenje me je do drobriga prepričalo, in resnica vaših besedi mi je v mojih očeh bolj svitla in bliskajoča, kakor nar dražji kamni ali biseri v zlatih obročih. — Od slej za naprej ne bom nič bolj vošil in želel, kakor de bi jest in vsi moji bratje le kmalo stari in votli postali, in se takó k svojimu višimu namenu, k učenikam ljudi, povzdignili: in tedaj — vidim v duhu priti tiste zlate čase za nas, kjer bodo ljudje po ulicah in hodiših, ne po redkim in po samim, kakor do zdaj, ampak v celih trumah na kolena in obraze pred nas padali, in nas častili in slavili, če ne kakor nar boljši, saj kakor nar terji in nar velavniši učenike vsih čednost za modro in srečno in nespotikljivo obhojo na zemlji.

—r.

Zhefki kolovrati v Vodizah. *)

Poflan od gospoda Pihlerja fim bil Krishevi teden s zhefkimi kolovrati v Vodizah. Dobro fe mi je sdelo, de fo me she perzhakovali in fe me torej obveselili. Komej fo predize svedile, de fim prifhel, in de fim jih perpravljen uzhiti prefti na

zhefki kolovrat, jih je bilo prvi dan vkup prifhlo, de jih je bila polna staniza. Vse bi bile rade bersh poskufile, pa nifim jim mogel ispolniti volje, ker fim le 6 kolovratov imel feboj; rekel fim jim, de fe jih bo to pot uzhilo le po 6, de naj fe toraj sverfte, de bojo hodile druge sa drugimi; kar fe je potlej tudi sgodilo, in she zlo sa to, ker fo ljudje she imeli delo na polju.

Zhuditi fe je bilo, de ni bilo flifhati nobeniga sabavljanja, in de fe je predizam kmalo bralo na obrasih, de jim je zhefki kolovrat fhe dofti vfhez. Vse, ktere fo poskufhale prefti, fo sposnale, de per tem kolovratu noga manj terpi, kakor per domazhim, in de tudi to she kaj velja, de je defna roka vezhidel profta. Tudi fo vse poterdile, de na domazh kolovrat fe nikoli ne dela takó tanjka in takó terdna nit. 21 prediz fe je sa terdno uzhilo prefti, in od 14 fe fmé rezhi, de fo fe isuzhile takó dobro, de fe jim bo bres fkerbi dajalo prefti. Šeboj perpeljanih 6 kolovratov fim rasdelil med nar bolj isuzhene in med tiste predize, ktere nifo takó slo sadershane od poljfkkih dél, in fim jim tudi puftil she nekaj prediva, druge pa bojo pozhakale kolovratov, kterih fhe nimamo narejenih.

Ignazi Kiseveter,
mojster zhefkiga predenja.

KRAJOPISJE.

Teržič

(sedajni čas).

Letá zgol obertnosti vdani terg stoji poldrugo uro od Ljubelja med hribmi, ki vid na vse strani zapirajo; dva potoka, Mošenik in Bistrica, sta mu kakor dve žili življenja. Imá tri cerkvé, en grad; šteje 180 večidel terdno zidanih hiš, in več ko 2000 stanovavcov. Kar obertnost in rokodelstva vtiče, so tamkej tri velike kovačnice (fužine), dvé za jeklo, ena za železo; ena pilarica (Feilhammer); ena kovačnica za železo vleči (Zain- und Streckhammer), osem kosaric, to je kovačnic za kosé, serpe, sekire, lopate i. t. d.; ena žebjarica in tri konjske kovačnice; plavž v letu 1816 postavljen, pa je zavoljo pomanjkanja dobre rude v bližavi opušen. Druziga rokodelstva je deset usnjarjev, ki tudi večidel težko usnje za podplate in lepe tanjke kože černe in drugih barv (Pfund- und Corduanleder) strojijo, in tri malne za ježice, in veliko stóp za čreslo, in posebnih poslopij za izdelovanje usnja imajo, in vsak po več delavcov imá; dalje dva irharja (Weissgärber), trije farbarji za platno in kotone, deset nogovičarjev, trije klobučarji, in čevljarjev krog trideset, štirji mizarji, dva ključavničarja; malni za žito so trije.

Kar je tukej mnogiga blaga storjeniga, ni samo za domačo deželo, ampak gre tudi v druge kraje. Takó gre železno blago na Hrovaško in čez Terst na Laško, Greško in v Jutrovo (Levante); usnje tudi na Terst; nogovice pošiljajo na Štajersko in v Terst, čevlje na Koroško, Tirolsko in v Terst; plavo farbani kotoni so zadosti za vso domačo deželo, in gredó tudi vúnkej. Vse to vkupej vzeto kaže, de je Teržič memo vsih krajev krajnske dežele pèrvi, kar obertnost in rokodelstvo zadéne. P.H.

Prigodba na Štajerskim.

(Strašen post). Neki kmet v našem kraju na općinski pašnik brejo kobilo zažene. Poleti je bilo, začne ji vroče prihajati, muhe jo pikajo in

*) Refnizo tega pisanja fo nam zhaft. gosp. Vodifhki fajmojsther poterdili.
Vrednistvo.

kobila jo potegne proti nekim zapušnim hlevu, ki na samoti prazen stoji. Duri odrine, se v hlev zmuzne, vrata se za njo zapró, in priperta je jetnica. Vlastnik jo iše, po širokim in dolgim po nji poprašuje, pa ni sluha ne duha od nje, ter si misli, šla je že rakam žvižgat.

Primeri se ednajsti dan, — de gre vlastnik proti imenovanemu hlevu. Vreme je tiho, brez vétra, pa vunder vidi na durih narbo se majati; si misli: kaj pač mora v hlevu biti? odpre vrata in — kobila mu na proti pritava, in milogledaje kaže kës, ki mu je nezvesta postala bila. Vlastnik ji rad odpusti, jo pomiljuje; jedí in pijače ji pa le po malim daje, in čez neke tedne kobila srečno poverže.

Koliko dni néki bi bilo ubogo žvinče še v jetnišnici živelo? In koliko dni bi zamogel odrasen, močen človek brez jedí in pijače preživeti? *) —

P. Musy.

Zalostna prigodba.

Na Koroškem smo brali iz vaših čednih novic, de vi Slovenci na Krajskim že iz krompirja kruh delate, in takó radi na suhim ostanete **); pri nas se pa mokrota bolj poljubi; ni toliko opraviiti; zakaj mokro jaderno skoz gerlo smukne. Dela se pri nas iz repice (krompirja ali konstanjov) žganje, de bi skoraj v stavo šli, več, ko per vas vina perdelujete? Nekteri skoz 8 mesencov po dva, tri, štiri polovnjake dan na dan napravijo, in eden je, kterimu 1000 orn ali véder vsaki dan nateče. Serkajo ga pa tudi, de je kaj! že otroku v zibeli se ponudi; pije ga mlad in star, ženstvo in moštvo, zdrav in bolan, in zakaj bi ga ne? saj je take cene, kakor v nekterih krajih dobra voda, pa tudi večidel nam ga gospodje žgejo.

Ali kam bomo po ti cesti prišli? Kamor namerijo iti, naj vam resnična pergodba pretečeniga posta, ki se je blizo Obirja perpetila, pokaže.

Priden oženjen rudar (knap), oče nekih otrok, je obljubo storil žganja se anati; ali kader na goro v jame pride, njegovi tovarši z njim večkrat vajže delajo, enkrat ga pa le napeljajo žganje pokusiti in ga jim kupiti. Kader občuti, de že ima več ko zadosti, se pitja odstavi, pa tovarši posilim v njega vlivajo, ga raztegnejo na klop, pogernejo z rjuho,

*) Na to vprašanje zamorem jez z tem le odgovoriti. Delj časa zamore pitana, ko slabo rejena živina brez živeža prestatí. Po razločku plemená tudi živina več ali manj časa brez jedi pri življenju ostane. Če pa živina ali človek razun pomanjkanja jedí, tudi clo nič pijače ne vživa, še veliko prej pogíne. Vse živali sploh pomanjkanje pijače težje prestanejo, ko pomanjkanje živeža, in veliko prej poginejo od žejje, ko od lakote. Skušnje kažejo, de so konji brez živeža 18 do 27 dni preživeli, psi brez jedí in pijače 25 do 36 dni; nek pitan prasie je po spričevanju Mantela 160 dni samó od tega živel, de je apno od stene lizal (?) — Človek zamore več ko 12 dni brez vse jedí živeti, včasi pa še delj. V mescu Sušcu leta 1809 se je 7 nesrečnih mornarjev skozi 17 dni na ledenih plošah po jutrovim morju (Ostsee) gonilo, brez de bi bili kaj družiga vžili, ko led; osemnajstí dan so jih prebivavci otoka Bornholm smerti lakote oteli. Nar bolj čuden dokazik pa, kakó dolgo zamore človek brez jedí živeti, imamo na k smerti obsojenim Francozu, po imenu Granier, ki je 17. dan velkiga Serpana 1831 v mestu Toulouse potem umerl, ko je 63 dni brez vsiga živeža preživel; od časa do časa je nekaj vóde popil in še le 64. dan umerl. Cel mož, 5 čevljev in en pale velik in poprej močne postave, je potem le 52 funtov tehtal.

Dr. Bleiweis.

**) Bog daj, de bi to res bilo!

Vredništvo.

ga začnejo z žganjem poškopiti, in še druge norčije vganjati. Ko na dom pride, se vleže in čez dva dni ga na pokopališe nesó. — Duhoven so pri ti žalostni prigodbi z živo besédo na grobi okoli stoječim v serce segli, pa kaj? „Pijanec se oberne, kader se prekučne.“ Perjazni bravci, ali kliče kaj to na pomoč? *) —

Boljši je suha repica, kakor mokra!

Rumar.

Kratki popis poslednjiga letniga zbora c. k. kmetijske družbe v Ljubljani.

7. dan tega mesca so imeli udje kmetijske družbe velki zbor, pri kterim so visokorodni grof Welsperg, namestnik deželniga poglavarja, predsednik bili, zató kër Njih ekselencija ravno zdaj niso domá. Od raznih reči je bilo govorjeno, od kterih bomo pa drugo pot kaj več povedáli; med na vgléd postavljenim kmetijskim orodjem je nov kolovrat od gosp. Ferlana nar bolj slovil. Kër ga je gosp. Zavinšek grajšak v Metliki in poslanik hrovaško-slavonske kmetijske družbe, posebno želel za imenovano družbo v Zagrebu pridobíti, so mu ga gosp. Ferlan za ta častni namen prepustili. Veliko družih gospodov je tudi želelo, ta kolovrat imeti, ki je kolovrat in stol v enim skupej. Nam pa so gosp. Ferlan popolni popis tega noviga česko-krajskiga kolovrata izročili, kteriga bomo v prihodnjih Novicah natisnili. — 4 posebno pridni oskerbovavci sadnih in murbnih drevov so bili pri tem zboru sreberne svetinje vredni spoznani, namreč: Jožef Dermel, učitelj v Boštanju; Janez Cotel, kmetovavec v Lešah v Radolski komisii; Luka Ferlan, kmetovavec na Godežču v Loški komisii in Tomaž Tavčar v Šent-Jernej v Kostanjevski komisii. Naslednji pa so bili očitno pohvaljeni: Jakob Pernus, Miklavž Valavč, Jernej Bohine, Gašper Čik, Miha Dobravec, kmetovavci v Lešah, in Juri Alijančič, kmetovavec iz Kovorja. Če se bodo tudi zanaprej takó pridno obnašali, jim bodo v nekih letih častne svetinje podeljene.

Dr. Bleiweis.

*) Po več krajih so se jele družtva treznosti in zmernosti napravljati, ktere so že veliko ljudi pijančevanju otele; na Poljskim oštarije, kjer žganje točijo, že zlo prazne stojijo. Kdaj bo pri nas ta dan zasijal? Vredništvo.

Znajdba vganjke v poprešnjim listu je:

Zató, ki sedeti ne zna.

Današnjemu listu je deveti in dvajseti del vinoreje in perloshen list Nr. 7 perljan.

Shitni kup.	V Ljubljani		V Krajnju	
	10. Velkitravna.		5. Velkitravna.	
	gold.	kr.	gold.	kr.
1 mernik Pshenize domazhe ..	1	21	1	27
1 » » banafhke ..	1	21	1	24
1 » » Turfhize	1	2	1	4
1 » » Šorfhize	—	—	1	3
1 » » Rëshi	1	1	1	4
1 » » Jezhmena	—	—	—	51
1 » » Profa	—	59	1	5
1 » » Ajde	—	51	—	48
1 » » Ovfa	—	36	—	34